

)

SÓS ENDRE:

Nyílt levél négy püspökhöz

(Az 1931. április havában, a dohányuccai templomban történt merénylet áldozatának temetése alkalmából.)

Főtisztelendő Püspök Urak,

hálásan köszönöm az egész magyar zsidóság nevében, hogy megjelentek Róth Jenő hittestvérünk temetésén és ezzel is kifejezésre juttatták azt a részvétet, amelyet minden becsületes embernek éreznie kell egy fiatal mártír teteménél.

Nem fogjuk elfelejteni, hogy Mészáros János érseki helynök, Ravasz László református püspök, Raffay Sándor evangélikus püspök és Józán Miklós unitárius püspök együtt éreztek velünk a megpróbáltatás napjaiban és istenfélő keresztény szívükkel felfogták: a mi alázatos zsidó szívünk fájdalmát. Szentül hiszem: Istennek tetsző cselekedet volt ez a tettük,

amellyel hangosan hirdették a nép előtt, hogy nincs külön keresztény Isten és nincs külön zsidó Isten, csak egy Isten van, aki ugyanúgy vigyáz gazdagra és szegényre, úrra és koldusra, arra a nyájára, amely zsidó rítus szerint fohászkodik Hozzá és arra a nyájára, amely a kereszt előtt mondja el mindennapi imádságát.

Szegény Róth Jenő, amikor a merénylő golyója behatolt testébe, azt a péntekesti imát olvasta, amely Zakariás próféta jóslatával végződik: „Elkövetkezik az a nap, midőn minden ember egyformán imádja az Egyistent, Adonáj Echod.“ Más liturgiák is élnek a jóslat szavaival: „In die illa érit Dominus unus et érit nómén eius unum.“

Ennek a jóslatnak a szavait juttatja eszünkbe az összes felekezetek részvétele a temetésen. A négy püspök megjelenése a szegény zsidó fiú utolsó útján, — nagyarányú manifesztáció volt a felekezeti béke mellett. És, ha ezt a megnyilatkozást újabb tanuságtételek fogják követni, akkor talán elérkezünk egyszer ahhoz a Magyarországhoz, ahol a tehetség és a munka lesz a boldogulás alapja, nem a felekezeti hovatartozás.

Mély alázattal és tiszta szeretettel kérem a Főtisztelendő Urakat, hirdessék néhanapján prédikációikban, hogy az ilyen zsidóölés, mint a dohányuccai templomban történt, nem lehet Istennek tetsző cselekedet. Nagyon jól tudom, hogy Főtisztelendő Püspök Urak sohasem mulasztják el templomi szónoklataikban a felebaráti szeretet igéinek elmondását. De nyomatékosabban kell beszélniük, mert ma igen sokan azt hiszik, hogy nem vétkeznek Isten parancsa ellen, ha ebből a felebaráti szeretetből a zsidókat kizárják. Pedig a tízparancsolat gyönyörű igéi, amelyeknél szebb gondolatokat évezredek sem tudtak kitermelni, egyaránt vonatkoznak fehér emberekre és feketékre, a Szahara forró égővében sütkérezőkre és a Sarkvidék hidegében didergőkre, zsidókra és keresztényekre.

Főtisztelendő Püspök Urak,

a inai szerencsétlen, megvadult emberhorda számára kevés a felebaráti szeretetet hirdetni; ehez az igevalláshoz hozzá kell tenni azt is, hogy felebarát elnevezés alatt zsidó is értendő. Nagyon nagy lépéssel haladnánk előre a lelkek megbékélésének országútién, ha a jövőben ilyen félreérthetetlenül szólnának a keresztény egyházak főpapjainak szavai.

Főtisztelendő Püspök Urak,

a keresztény egyházak nagytekintélyű papjaitól várom a gyűlölet és sötétség hatalmának megsemmisülését.

A keresztény egyházak papjaitól várom azt a munkát, amelyet a világi vezetők elmulasztottak végrehajtani. Sajnos, a Zichy Jánosok, Eszterházy Móricok és Huszár Károlyok nem akartak vállalkozni arra, hogy felvegyék a küzdelmet az antiszemita demagógiával szemben.

Egy pillanatig sem kételkedem abban, hogy olyan nobiles gondolkozású, életüket Isten szolgálatában eltöltő férfiak, mint Mészáros János érseki helynök, Ravasz László református püspök, Raffay Sándor evangélikus püspök és Józán Miklós unitárius püspök, mindent megtesznek majd a felebaráti szeretet igéjének valóraváltása érdekében.

Ha így lesz, akkor nem lehet már messze az az idő, amikor nem építhet kínai falat ember és ember közé az a véletlen, hogy egyik zsidónak, másik pedig kereszténynek született.

„Nem egy Isten teremtett-e minket?“

(A „Szombat“ 1931. április 29.-i számából.)